

Wesley János Lelkészképző Főiskola

A hittan-nevelő tanár szakos hallgatók összefüggő egyéni szakmai gyakorlatáról készített portfóliók tartalmi és formai követelményei

1. Portfólió

Az összefüggő szakmai gyakorlat során a hallgatóknak portfóliót kell készíteniük a gyakorlatuk során végzett minden tevékenységükről, az általuk hospitált, valamint tartott órákról, nevelési alkalmakról, valamint a vizsga-tanításukról. A portfólió nem pusztán az adott órák jegyzőkönyve, hanem „... egy olyan dokumentumgyűjtemény, amely alapján végigkísérhető a pedagógus ...[pedagógusjelölt] szakmai útja, tevékenysége, fejlődése, nehézségei és sikerei egyrészt a tények tükrében, másrészt magának a pedagógusnak a reflexiói, értelmezése alapján.”¹

Az összefüggő gyakorlat során elkészített portfólió tartalmazzon minden, a gyakorlat során végzett hittanári - nevelőtanári munkával összefüggő elemet s a hozzájuk tartozó elemzéseket, értékeléseket. A portfólió céltudatos egyéni válogatás útján készül, és magában foglalhat bármilyen írásos vagy képi anyagot, amely pedagógiai tevékenységeket mutat be, és amellyel a jelölt saját véleménye szerint igazolni tudja, hogy milyen szakmai fejlettségi szinten áll.

2. Portfólió tartalma

A portfólióban alapvetően kétféle dokumentum kaphat helyet²:

- Egyrészt a portfólió a szakmai gyakorlatokat bemutató és feldolgozó, a tanárjelölt felkészülését, saját fejlődését értékelő dokumentumgyűjtemény, amely a tapasztalatok neveléstudományi szempontú, tudományos alaposságú bemutatása, elemzése és értékelése.

- Másrészt a tanári (elméleti és gyakorlati) felkészülés során keletkezett produktumok által bizonyítja, hogy a hallgató képes önreflexióra, a képzés különböző területein elsajátított tudását integrálni és alkalmazni, a munkája szempontjából meghatározó tudományos, szakirodalmi eredményeket, továbbá a tanítás vagy a pedagógiai feladat eredményességét értékelni.

Részletezve tartalmaznia kell a portfóliónak:

- A jelölt tanításfilozófiájának kifejtését, különös tekintettel a vallásitanítás kérdésére. (Kiknek, mit, miért tanítok? A közeg befolyásolja-e és mennyben témaválasztásomat, célkitűzéseimet?)

¹ KOTSCHY Beáta: *A portfólió szerepe a pedagógusok minősítési folyamatában.*
https://www.oktatas.hu/pub_bin/unios_projektek/tamop_315_pedkepzes_fejl/3_1_5_1_hirlevel_Kotschy_Beata_portfolio.pdf (Utolsó letöltés: 2024. május 23.)

²8/2013. (I.30.) EMMI rendelet 1. pontja

- Órai megfigyeléseket (ez irányulhat a gyerekekre, egy gyerek csoportra, a tanárra, az egész órai tevékenységekre).
- Óraleírásokat (Óraterv, tematikus terv), egy-egy órával kapcsolatban megfogalmazódó tudatos célkitűzéseket, azok megvalósulását, az esetleges kudarckok okát, tanulságát.
- A felvetődő szakmai vagy pedagógiai problémákat, kérdéseket.
- A különböző módszerek kipróbálására tett kísérleteket. (Miért azt a módszert választottam, hol láttam, olvastam, hogyan adaptáltam, mit módosítottam?)
- A tanár-diák-növendék kapcsolat minőségére fényt vetítő pedagógiai szituációkat, azok elemzését.
- A tanulók, növendékek reflexióját, verbális és non-verbális visszajelzésüket.
- A jelölt önképzési terveit, elképzeléseit. (Hol, miben tapasztalt hiányosságokat? Mik az erősségei?)
- A jelölt által készített anyagok (taneszköz, poszter, játékok stb.) fényképes megjelenítését.
- A tanórai, gyülekezeti, intézményi tevékenységek bemutatása mellett fontos szerepe van a tanórán kívüli programokról készült anyagoknak: az iskola, a gyülekezet és környezete közötti együttműködésről szóló dokumentumoknak, így a családlátogatásokról, intézeti látogatásról szóló beszámolóknak is.

A portfóliónak dokumentálnia kell, hogy:

A jelölt képes bemutatni a **tanári kompetenciák területén** elért fejlődését. Ezek a területek:

1. a tanuló személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesítése
2. a tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése
3. a szakmódszertani és a szaktárgyi tudás
4. a pedagógiai folyamat tervezése
5. a tanulás támogatása, szervezése és irányítása
6. a pedagógiai folyamatok és a tanulók értékelése
7. a kommunikáció, a szakmai együttműködés és a pályaidentitás
8. autonómia és a felelősségvállalás
9. Önművelés, elkötelezettség a szakmai fejlődésre

Vagyis a

- A jelölt tisztában van az általa tanított tárgy(ak) alapvető ismereteivel, fogalmaival és alkalmas olyan tanulási tapasztalatok szervezésére, amelyek során a tanulóknak, a maguk fejlettségi szintjén alkalmuk nyílik ezen ismeretek elsajátítására. (Jelen esetben: bibliaismeret, egyházi ünnepkör ismerete, az ahhoz kapcsolódó egyházi szokások ismerete, az egyházi énekkultúra minimális ismerete, történelmi-, művészettörténeti összefüggések ismerete.)

- A jelölt ismeri a gyerekek fejlődésének és tanulásának sajátosságait, képes olyan tanulási lehetőséget, nevelési helyzeteket teremteni, amelyek elősegítik a gyermekek intellektuális, szociális és személyes fejlődését. Képes felismerni, hogy az eltérő kor- és szociális csoportokba tartozó gyermekeknek (fiataloknak, felnőtteknek) milyen hangsúlyokkal interpretálja a különböző bibliai szakaszokat.

- A jelölt tisztában van a tanulók eltérő tanulási képességeivel, megközelítési módjával, s ezekhez igazodó oktatási, nevelési helyzeteket teremt. Ugyanakkor tudatosan törekszik a tanulók kritikus gondolkodásának, problémamegoldásának, szociális kompetenciáinak, kommunikációs képességének, interperszonális kapcsolatainak fejlesztésére.

- A jelölt tisztában van az egyéni és csoportos motiváció jelentőségével, és képes olyan tanulási, nevelési környezetet teremteni, amely kedvez a pozitív társas interakciónak, a tanulásban, csoportéletben, társas közegben való aktív részvételnek és az önismeretnek, önmotiválásnak.

- A jelölt felhasználja a szóbeli, nonverbális és médiakommunikációs technikákat (IKT eszközök) a tanulók aktív felfedezésének, együttműködésének és a támogató osztálytermi, csoportbeli, gyülekezeti interakcióknak az előmozdítására.

3. A portfólió felépítése:

A portfóliót nyomtatott (spirálozott) és elektronikus formában kell elkészíteni. E munka részét képezi, hogy a jelölt a hospitálásokról, a saját gyakorló óráiról, a nevelési szituációkban való részvételéről, a gyülekezeti munkában való részvételéről, stb. készült fejezeteket egybeilleszti, címlappal és tartalomjegyzékkel, oldalszámozással látja el, összegzésként pedig a gyakorlat során szerzett tapasztalatairól, saját szakmai fejlődéséről a pedagógiai kompetenciák mentén összefoglaló elemzést is készít. Ez utóbbiról bemutatót is készít, amit a záróvizsgán előad (ppt formátumban csatolva)

Így a portfólió felépítése

1. Fedőlap
2. Tartalomjegyzék
3. Eredetiségnyilatkozat
4. Szakmai életút: hallgató pályaválasztásának, motivációjának, a képzéssel és önmagával szemben támasztott elvárásainak, fejlődésének bemutatása (esetleg a képzésben leadott házi dolgozatok elkészítése által).

5. A gyakorlat során megismert intézmények bemutatása
6. Gyakorlatot bemutató dokumentumok: óralátogatási jegyzőkönyvek, iskolán kívüli tevékenységet bemutató dokumentumok, tanítási gyakorlat dokumentumai, önértékelési/önreflexiós és mentor értékelési űrlapok, diákok visszajelzései.)
7. Záró önreflexió a pedagógiai kompetenciák mentén – a hallgatónak a tanulmányok során elért fejlődésének, erősségeinek és fejlesztendő területeinek reflektív bemutatása (ezt kiselőadásban bemutató/ppt/ segítségével elő is adja a záróvizsgán)
8. Mellékletek
9. Felhasznált irodalom

4. A tanári portfólió formai követelményei és benyújtása:

A portfólió elkészítésének formai követelményei megegyeznek a szakdolgozatra vonatkozó formai követelményekkel. A portfóliót egy kinyomtatott és hitelesen összefűzött (pl. spirálozva), valamint egy elektronikus formában (CD/DVD) kell benyújtani. A nyomtatott és az elektronikus változatnak teljesen azonosnak kell lennie, vagyis mindkettőnek minden dokumentumot tartalmaznia kell.

A saját készítésű óravázlatok, PPT-bemutatók esetében is jelölni kell a forrást. Fényképek csatolásakor fel kell tüntetni a készítő nevét, a dátumot és az eseményt vagy a forrást. A kiválasztott dokumentumokat Word dokumentum vagy kép formájában is be lehet illeszteni a portfólióba. Az elektronikus változatban javasolt a pdf formátum használata.

A portfólió végső értékelésére, minősítésére a záróvizsgán kerül sor.

5. A tanári portfólió bírálata:

A portfóliót egy előzetesen felkért bíráló értékeli érdemjeggyel és szövegesen is.

Az értékelés általános szempontjai a következők:

- a portfólió egyes elemeinek kapcsolata a tanári kompetenciákkal,
- a hallgató egyéni szakmai fejlődési céljainak bemutatása a kompetenciákhoz kötötten,
- a dokumentumokhoz készített önreflexiók minősége,
- az anyagok kidolgozottságának színvonala,
- az elemzés szakmai színvonala,
- a beadott anyagok a tanári feladatkörök szempontjából mennyire relevánsak és széles körből merítenek,
- a megoldások és a módszerek változatossága, ötletessége,
- lényegkiemelés, koherencia, a válogatás tudatossága és indoklása,
- formai megjelenés (szerkesztettség, tartalomjegyzék stb.).

E szempontok alapján a bíráló rövid szöveges indoklást ad a hallgató munkájáról. A bíráló a szöveges és érdemjeggyel történő értékelésen kívül egy vagy két kérdést is megfogalmaz a hallgató számára, amelyeket a záróvizsgán kell megválaszolnia.